

[e-mail: W.Zawadzki@kuria.gliwice.pl](mailto:W.Zawadzki@kuria.gliwice.pl)

Od wieków Kościół korzystał z dobrodziejstw postępu technicznego wprowadzając nowe rozwiązania do dzieła ewangelizacji narodów. i tak wynalazek druku umożliwił milionom wiernych na całym świecie czytanie Pisma świętego i innych dzieł pisanych w Kościele, a radio i telewizja pozwoliły dotrzeć do wielu ludzi. Katolickie wydawnictwa czy programy nie dziwią już nikogo.

Nakaz Chrystusowy "Czyńcie sobie ziemię poddaną" nabiera w dzisiejszym świecie szczególnego wymiaru. Nowoczesne techniki przesyłania informacji umożliwiają nam kontakty z chrześcijanami i niechrześcijanami niemal wszędzie, gdzie dociera jakakolwiek sieć informacyjna. Mądrze zastosowane mogą stanowić wielkie dobrodziejstwo przy pracy Kościoła Powszechnego, a w Kościele w Polsce w szczególności.

Dlatego też stojąc u progu trzeciego tysiąclecia winniśmy postawić sobie zasadnicze pytania dotyczące zastosowania nowoczesnych technik informatycznych w naszym Kościele. Zważywszy tempo zmian technologicznych oraz wysoki poziom wymaganych kompetencji technicznych koniecznym jest pozyskanie odpowiednich specjalistów, którzy kierując się poczuciem szczególnej misji w Kościele, byłiby w stanie dopomóc w określaniu drogi rozwoju komputeryzacji w Kościele.

Patrząc na Watykan, na jego wirtualną obecność w Internecie, na skomputeryzowane Muzeum Watykańskie i prace sekretariatów jesteśmy przekonani, że wprowadzanie komputerów do pomocy przy pracach organizacyjnych oraz duszpasterskich jest nakazem czasów w Kościele Katolickim. Biorąc jednak pod uwagę złożoność techniczną problemu i wiele niebezpieczeństw przy nieroztropnym zastosowaniu komputerów pozwalamy sobie przedstawić kilka istotnych warunków rozwoju techniki teleinformatycznej w Kościele.

1. Zgoda i pełna akceptacja ze strony administracji kościelnej

Księża biskupi poszczególnych diecezji winni nie tylko wyrazić zgodę na skomputeryzowanie kurii i parafii, ale w pełni popierać wszystkie działania, które służą temu celowi. Nie chodzi o to, aby traktowano komputery jako zło konieczne, lecz jako narzędzie usprawniające pracę duszpasterską i administracyjną, podobnie jak telefon czy samochód. Pełne poparcie komputeryzacji, wynikające z przekonania o jej konieczności, pociąga za sobą odpowiednie decyzje finansowe, personalne i organizacyjne.

2. Odpowiednie wyposażenie sprzętowe

Proces komputeryzacji nierozłącznie związany jest z koniecznością posiadania odpowiedniego sprzętu. w chwili obecnej na rynku działa wiele firm, które są w stanie wyposażyć w odpowiedni sprzęt. Wydaje się celowe wybranie w każdej diecezji jednej lub kilku firm, które podejmą w Kościele usługę wyposażenia i serwisu sprzętu komputerowego.

Doświadczenia kilku diecezji wyraźnie pokazują, że wybór firmy czy firm ma ogromne znaczenie dla późniejszego działania całego systemu.

Problemem dodatkowym jest fakt, że komputery dość szybko "starzeją się". Wymaga to okresowej wymiany pewnych podzespołów i pociąga za sobą pewne koszty. Jest rzeczą zrozumiałą, że modernizacja sprzętu będzie dokonywana wtedy, gdy komputery będą spełniały swoje zadanie, gdy będą przynosiły konkretne efekty.

3. **Odpowiednie wyposażenie programowe**

Problemem równie ważnym jest posiadanie odpowiedniego oprogramowania. Sam komputer nie jest w stanie wykonywać żadnych czynności. To dzięki programom może służyć przy gromadzeniu danych, przy tworzeniu tekstów czy przy komunikacji. Stąd posiadanie odpowiedniego oprogramowania jest warunkiem koniecznym poprawnego działania całego systemu. i nie chodzi tutaj o standardowe programy, jak system operacyjny czy edytor tekstowy, ale o programy specjalistyczne. w chwili obecnej w Polsce funkcjonuje kilkanaście programów do obsługi kancelarii parafialnej, kilka programów wspomagających prace kurii oraz system komunikacyjny BBS Katolickiej Agencji Informacyjnej. Konieczna jest przy tym świadomość, że utworzenie takiego oprogramowania jest czasochłonne i kosztowne. Kilka ważniejszych programów parafialnych tworzonych było przez wiele lat, a ich wartość przekracza 20-30 tys. zł. Warto także zauważyć, że z coraz większej liczby zgromadzeń zakonnych, ośrodków pomocy i wielu innych instytucji kościelnych docierają informacje o potrzebie utworzenia specjalistycznych programów, głównie baz danych osobowych, pacjentów czy pensjonariuszy, itp. w wielu miejscach wykorzystywany jest edytor do gromadzenia danych lub programiki utworzone przez ludzi dobrej woli, którzy nie zawsze posiadają odpowiednią wiedzę informatyczną do tworzenia takiego oprogramowania. Konsekwencją braku standardów jest już w tej chwili prawie całkowita niemożność przenoszenia danych z jednego miejsca w inne.

4. **Szkolenia**

Posiadanie sprzętu i oprogramowania niewiele znaczy, jeśli nie ma odpowiednio przeszkolonych ludzi, którzy będą ten sprzęt wykorzystywać. i nie chodzi tu jedynie o "kapłanów samouków". Ich wiedza jest częstokroć godna podziwu, ale nie zawsze przygotowuje do pełnienia konkretnych posług, a najczęściej jest zdobywana bardzo dużym kosztem. Wydaje się celowe rozwiązanie problemu przygotowania kapłanów do pracy z komputerem, i to zarówno w czasie seminarium, jak i później. Możliwe jest tu albo utworzenia większej pracowni komputerowej w seminarium, albo specjalnego ośrodka komputerowego, w którym możliwe będzie ciągłe szkolenie kapłanów oraz siostr i pracowników kancelarii parafialnych.

5. **Zespół informatyków**

Komputeryzacja jest zjawiskiem rozwijającym się bardzo dynamicznie. Konieczne jest konsultowanie decyzji związanych z komputerami z kompetentnymi specjalistami. Pod pojęciem specjalista rozumieć tu należy magistrów informatyki lub kierunków pokrewnych, wysoko

wykwalifikowanych nauczycieli i zarządców sieciowych.

W oparciu o ich opinie dokonywany jest wybór sprzętu, oprogramowania, kierunków szkolenia itd. Raczej niewskazane jest powierzenie funkcji doradczej tylko jednej osobie, szczególnie jeśli jest to tak zwany "komputerowiec", czyli ktoś, kto korzysta z komputera, ale nie ma odpowiedniego wykształcenia i doświadczenia w projektowaniu większych systemów. Najbardziej wskazanym wydaje się tu korzystanie z zespołu, w skład którego wchodzi np.

- a. kapłan odpowiedzialny w diecezji za komputeryzację
- b. informatyk zatrudniony w kurii
- c. szkoleniowiec pracujący w ośrodku szkoleniowym czy w pracowni komputerowej w seminarium
- d. pracownik firmy komputerowej obsługującej potrzeby diecezji
- e. ewentualni współpracownicy wspomagający wyżej wymienionych (np. autorzy programów czy współtwórcy serwisu WWW).

Zespół informatyków pełni oczywiście funkcje doradcze oraz najczęściej wykonawcze. Wybrane osoby z zespołu, jak informatyk kurialny czy szkoleniowiec powinny pełnić swoją funkcję doradczą w ramach pełnionych obowiązków zawodowych.

6. **Rozwiązania centralne**

Ze względu na powszechność zjawiska komputeryzacji i perspektywy jego rozwoju koniecznym wydaje się ustalenie i przyjęcie pewnych kierunków i form rozwoju. w chwili obecnej w wielu miejscach podejmowane są wysiłki wykorzystania komputera, ale nie są one współbieżne z doświadczeniami w innych miejscach. Taki "nieuporządkowany" rozwój w najbliższej przyszłości doprowadzi do całkowitej izolacji i niemożności współpracy teleinformatycznej pomiędzy parafiami, kuriami, seminariami, bibliotekami itd. Koniecznym jest w chwili obecnej powołanie zespołu doradczego specjalistów, który zajmie się rozwiązaniem następujących problemów:

- a. szczegółowym określeniem stanu komputeryzacji Kościoła w Polsce
- b. oceną stosowanych w różnych miejscach rozwiązań sprzętowych, programowych i organizacyjnych
- c. pomocą w ustaleniu standardów edytorów tekstowych, baz danych czy programów komunikacyjnych
- d. doradztwem parafiom, kuriom i innym ośrodkom w zakresie rozwiązań strukturalnych dotyczących sprzętu i oprogramowania.

7. **Internet**

Elementem łączącym wszystkie wyżej wymienione zagadnienia jest sieć Internet. Jej wprowadzenie i wykorzystanie umożliwia zarówno usprawnienie jak i obniżenie kosztów wymiany informacji pomiędzy poszczególnymi osobami (e-mail) oraz całymi grupami użytkowników (news, listy dyskusyjne i listy e-mailowe). Jest narzędziem pozwalającym dotrzeć do ponad 500 000 użytkowników Internetu w Polsce (dane z

października 1996). Szczegółowo zastosowanie Internetu przedstawiono są w referacie pt. "Cele i zadania Kościoła Katolickiego w Internecie".

Podsumowanie

Wymienione powyżej warunki komputeryzacji Kościoła Katolickiego w Polsce tworzą pewien system teleinformatyczny. Chociaż każdy z tych elementów może istnieć samodzielnie, to tylko razem tworzą system spójny. Pominięcie jakiegokolwiek z nich doprowadzi do poważnych konsekwencji w przyszłości np. uniemożliwiając stworzenie systemu wymiany informacji pomiędzy programami parafialnymi a kurialnymi oraz kurialnymi a centralnym w Episkopacie Polski. Każdy z tych elementów wiąże się z koniecznością poniesienia istotnych kosztów oraz z koniecznością zatrudnienia informatyków do wykonywania poszczególnych zadań. z drugiej strony procesu komputeryzacji i tak nie da się zatrzymać (w chwili obecnej ponad 30 % parafii polskich już posiada komputery). Można wykazać, że zastosowanie spójnego systemu w rzeczywistości jest oszczędniejsze niż ponoszenie kosztów "nieuporządkowanej" komputeryzacji.